ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра іноземної філології та перекладу

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова вченої ради
29.05.2023
протокол № 07, п. 8

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ від 29.05.2023 № 70

ПРАКТИЧНА СТИЛІСТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ / PRACTICAL STYLISTICS OF UKRAINIAN

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	Bachelor
Галузь знань	06 «Журналістика» /	06 «Journalism»
Спеціальність	061 «Журналістика» /	061 «Journalism»
Освітня програма	«Реклама і зв'язки з громадськістю» /	«Advertising and Public Relations»

Вінниця 2023

Розробник: Тимкова Валентина, кандидат філологічних наук, доцент

Гарант освітньої програми «Реклама і зв'язки з громадськістю» – Танасійчук Альона, доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу та реклами, Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу від 28 квітня 2023 року, пр. № 04; засіданні вченої ради обліково-фінансового факультету від 18 травня 2023 року пр. № 05.

Рецензенти:

Терещенко Лілія, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної філології та перекладу, Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ;

Павлушенко Ольга, кандидат філологічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри української мови, Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 01.06.2023 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,27.
Обл.-вид. арк. 1,09. Тираж 2. Зам. № 220.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програма спрямована на надання знань у сфері журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю, орієнтує на актуальні проблеми розвитку вітчизняних підприємств на основі застосування положень і методів соціально комунікаційних та інших наук, які враховують специфіку розвитку сучасного бізнесу в умовах глобалізації, євроінтеграції, воєнного стану, що дозволяє сформувати професійні, наукові, аналітичні, організаційні, управлінські компетентності, високий професіоналізм і ділову активність, здатність самостійно ухвалювати рішення в галузі журналістики, соціальних комунікацій і вузькопрофесійних галузях соціального комунікування.

Програма забезпечує підвищення рівня знань та навичок з ефективної реалізації завдань, пов'язаних з використанням рекламних технологій, зв'язків з громадськістю, із здійсненням рекламної та PR-діяльності вітчизняними підприємствами шляхом забезпечення міждисциплінарної та багатопрофільної підготовки фахівців з реклами і зв'язків з громадськістю, PR-фахівців відповідно до сучасних процесів розвитку бізнесу в умовах воєнного стану.

Освітня програма спрямована на застосування методів, методик та технологій: прикладні соціально-комунікаційні технології; методи й методики збору, обробки та поширення інформації, медіапланування, професійні норми та стандарти й інші спеціальні методики, що використовують у сфері соціальних комунікацій і вузькопрофесійних галузях соціального комунікування. Освітня програма передбачає наявність інструментів та обладнання: телевізійне та радіообладнання, комп'ютерна техніка, програмне забезпечення для обробки зображень, відео, звуку та верстки.

Навчальний курс «Практична стилістика української мови» зорієнтований на систематизацію знань та формування необхідних мовленнєвих умінь і навичок студентів, які опановують професію журналіста.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є стилістична диференціація мови, характеристика її функціональних стилів. Практична стилістика української мови має прикладний характер, зокрема, орієнтована на практичне вдосконалення мови, вибір мовцем найдоцільніших форм спілкування в різних суспільних сферах, на засвоєння мовних норм.

Мета дисципліни:

- поглибити знання із сучасної української мови, її практичного функціонування в ЗМІ;
- подати основи практичної стилістики української мови як системного курсу, покликаного сформувати у студентів-журналістів потребу володіти засадничими нормами комунікативного аспекту мови як основного засобу реалізації власної індивідуальності;
- вивчити особливості використання функціональних різновидів української мови у суспільстві, в різних мовленнєвих ситуаціях;
- засвоїти стилістичні засоби сучасної української мови на різних рівнях мовної системи: фонетичному, лексичному, граматичному;
- виробити уміння та навички аналізувати та створювати стилістично довершені тексти відповідно до мети, призначення й умов спілкування у контексті майбутнього фаху;

- виробити у студентів-журналістів чуття естетики та постійного вдосконалення писемного та усного мовлення;

- прищепити студентам потяг до постійного мовного самовдосконалення, до розширення загальнокультурної підготовки.

Завдання курсу:

- засвоїти основні поняття курсу, подати їх крізь призму онтологічної природи мови;

- розширити сферу використання сучасної української літературної мови в усіх її функціональних різновидах;

- сприяти глибокому оволодінню стилістикою української мови як цілісною системою та її практичного функціонування в ЗМІ;

- виробити в майбутніх фахівців журналістики вміння визначати й оцінювати жанрово-стильові особливості різних текстів;

- виробити у студентів навички конструювання стилістично довершеного тексту із використанням у ЗМІ;

- сформувати у студентів-журналістів стійкі вміння та навички доречно й правильно використовувати стилістичні можливості мови (виразові засоби мови) в усіх її функціональних різновидах;

- виробити у майбутніх фахівців вміння визначати й оцінювати жанрово-стильові особливості різних текстів;

- сформувати навички конструювання стилістично довершеного тексту;

- розвинути у майбутніх журналістів комунікативні компетенції, потрібні у професійному спілкуванні.

- сприяти піднесенню культури фахового мовлення.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Практична стилістика української мови» для освітньої програми «Реклама і зв'язки з громадськістю» є формування комплексу компетентностей:

інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціально-комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної сфери та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної сфери, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 11. Здатність спілкуватися державною мовою.

фахові компетентності:

СК 2. Здатність формувати інформаційний контент.

СК 3. Здатність створювати медіапродукт.

Програмні результати навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Практична стилістика української мови» **полягають:**

ПР 1. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі здобутих знань.

ПР 2. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПР 8. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

ПР11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

ПР14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

ПР15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

За навчальним планом вивчення курсу передбачено протягом одного семестру. Навчальний матеріал укомпоновано в два змістові модулі. У тематичному плані репрезентовано розподіл годин кожного модуля за видами навчальних занять та самостійної роботи студентів.

Програму укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Міждисциплінарні зв'язки: робоча програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, інтегрується з дисциплінами українознавчого спрямування та з іншими дисциплінами на рівні використання фахової нормативної лексики (засобів масової інформації).

Критерії оцінювання результатів навчання.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Рівні компетентності	**За шкалою ДТЕУ**	**Критерії оцінювання**
1	**2**	**3**
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні завдань.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмета, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений із навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений із навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Здобувачі вищої освіти, які повністю виконали програму дисципліни та набрали достатню кількість балів, отримують підсумкову оцінку без опитування чи виконання екзаменаційного завдання (згідно з Положенням «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти» № 12 від 07. 02. 2022).

У разі, якщо здобувач вищої освіти бажає поліпшити свою оцінку, або не набрав 75 балів, він складає екзамен з усієї програми навчальної дисципліни у вигляді письмового опитування знань відповідно до завдань встановленого зразка.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переведення поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового (семестрового) контролю, має право звернутися із проханням переглянути оцінку, одержану на екзамені (згідно з Положенням про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів № 32 від 07. 02. 2022).

ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ В КРЕДИТАХ ТА ЙОГО РОЗПОДІЛ

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Всього годин/ кредитів	З них			
		лекції	практичні	самостійна робота	
Тема 1. Роль мови в житті людей і соціальна значущість мовної культури журналіста, фахівця у сфері реклами та PR-діяльності.	10	2	2	6	УО, ПО, Т, Р, ІЗ, СУН
Тема 2. Стилістика як лінгвістична наука і навчальна дисципліна. Місце практичної стилістики в системі ЗМІ.	10	2	2	6	УО, ПО, Т, Р, ІЗ, СУН
Тема 3. Основні поняття й категорії стилістики. Поняття функціонально-стильової єдності в журналістських текстах.	10	2	2	6	УО, ПО, Т, Р, ІЗ, СУН
Тема 4. Стильова диференціація сучасної української літературної мови. Інформативно-впливова та соціально-оцінна функція публіцистичного стилю.	16	2	6	8	УО, ПО, Т, Р, ІЗ, СУН
Тема 5. Стилістична диференціація словникового складу української мови в журналістських текстах.	16	4	4	8	УО, ПО, Т, Р, ІЗ, СУН
Тема 6. Стилістичне використання багатозначних слів, омонімів, паронімів, синонімів, антонімів у практиці журналіста.	16	4	4	8	УО, ПО, Т, Р, ІЗ, СУН
Тема 7. Стилістичне використання фразеологізмів у практиці ЗМІ.	12	2	2	8	УО, ПО, Т, Р, ІЗ

Тема 8. Редакційна практика граматичних засобів стилістики. Мовні і стилістичні функції жаргонізмів, арготизмів. Розмовна і просторічна лексика.	12	2	2	8	УО, ПО, Т, Р, ІЗ, СУН
Тема 9. Граматичні засоби стилістики.	18	4	6	8	УО, ПО, Т, Р, ІЗ
Тема 10. Стилістичний синтаксис. Прості і складні речення в мові ЗМІ.	12	2	2	8	УО, Т, Р, ІЗ, СУН
Тема 11. Стилістичні аспекти однорідності та відокремлення. Мовновиразові засоби стилістики та їх використання в роботі журналіста.	10	2	2	6	УО, ПО, Т, Р, ІЗ, СУН
Тема 12. Стилістичні можливості синтаксичних внесень.	12	2	2	8	УО, ПО, Т, СУН
Тема 13. Текст як категорія стилістики.	12	2	2	8	УО, ПО, Т, СУН
Тема 14. Усне мовлення журналіста. Особливості мови наживо.	14	2	4	8	УО, ПО, Т, СУН
Разом за семестр	**180/6**	**34**	**42**	**104**	
Підсумковий контроль – екзамен					

Умовні позначення:

УО – усне опитування;
ПО – письмове опитування;
Т – тестування;
ІЗ – індивідуальне завдання;
Р – реферат;
СУН – система управління навчанням.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Роль мови в житті людей і соціальна значущість мовної культури журналіста, фахівця у сфері реклами та PR-діяльності.

Мова як суспільне явище. Загальнонародна мова та літературна мова.Усна й писемна форми існування мови та особливості їх використання в засобах масової інформації. Норми сучасної української літературної мови. Роль ЗМІ в поширенні норм української літературної мови. Мова і стиль. Функціонування мови як основи стилістики. Культура мови та її рівні. Культура мови і пуризм. Комунікативні якості мовлення журналістів.

Тема 2. Стилістика як лінгвістична наука і навчальна дисципліна. Місце практичної стилістики в системі ЗМІ.

Предмет, зміст і завдання стилістики як навчальної дисципліни. Основні розділи стилістики. Питання щодо особливого стилістичного рівня української мови. Значення стилістики як науки. Становлення стилістики української мови як окремої мовознавчої дисципліни. Методологія і методи стилістичних досліджень. Місце практичної стилістики в системі мовознавчих дисциплін. Стилістичний аспект дослідження української мови на сучасному етапі. Стиль як основне поняття лінгвостилістики.

Тема 3. Основні поняття й категорії стилістики. Поняття функціонально-стильової єдності в журналістських текстах.

Основні поняття стилістики: стилістична структура мови, стилістичне значення, стилістична парадигма, стилістичне забарвлення, стильова риса, стилістема, стилістичні прийоми, стилістична помилка. Стилістична норма та її функціонально-стильові різновиди. Стиль, функціональний стиль. Функціонально-стильова сфера. Розмовна функціонально-стильова сфера. Письмова функціонально-стильова сфера. Поняття функціонально-стильової єдності в журналістських текстах.

Тема 4. Стильова диференціація сучасної української літературної мови. Інформативно-впливова та соціально-оцінна функція публіцистичного стилю.

Стиль як функціональний різновид літературної мови. Поняття функціонального стилю. Класифікація функціональних стилів в історії української мови. Критерії вирізнення функціональних стилів сучасної української мови. Загальна характеристика функціональних стилів сучасної української літературної мови. Проблема функціонального статусу епістолярного, конфесійного, ораторського, інформаційного стилів. Публіцистичний стиль, його різновиди. Інформативно-впливова та соціально-оцінна функція публіцистичного стилю. Місце публіцистичного стилю в системі функціональних стилів літературної мови. Роль публіцистичного стилю у формуванні стилістичних і мовних норм. Питання унормування мови публіцистичного стилю. Взаємодія функціональних стилів у сучасній українській мові та специфіка їх використання у сучасних ЗМІ.

Тема 5. Стилістична диференціація словникового складу української мови в журналістських текстах.

Загальна характеристика словникового складу української мови. Стилістичне розшарування лексики. Використання в пресі лексики загальновживаної та стилістично забарвленої. Умови використання в мові ЗМІ суспільно-політичної, виробничо-професійної, науково-термінологічної, офіційно-ділової, розмовної, просторічної лексики. Лексична сполучуваність та її порушення в журналістському тексті. Емоційно-експресивні різновиди мовлення. Слова урочисті, піднесено-схвильовані, іронічні, зневажливі, презирливі та їх використання в журналістських текстах. Засоби словотвору, що надають лексичним одиницям експресивного забарвлення. Робота журналіста зі словниками як засобом досягнення точності слововживання. Енциклопедичні та лінгвістичні словники, тлумачні словники, двомовні словники, словник іншомовних слів, орфографічний та орфоепічний словники та їх використання в редакційній практиці. Стилістичні позначки в словниках як засіб орієнтування в доборі слова.

Тема 6. Стилістичне використання багатозначних слів, омонімів, паронімів, синонімів, антонімів у практиці журналіста.

Стилістичне використання багатозначних слів, омонімів, паронімів, синонімів, антонімів. Види переносного вживання слова (мовна метафора, метонімія, синекдоха) та їх застосування в журналістських творах. Виникнення експресії у зв'язку з переносним уживанням слова. Використання полісемії в сатиричних жанрах. Стилістична мета використання омонімів; каламбурів. Небезпека омофонії в мовленні на радіо й телебаченні. Можлива двозначність за непродуманого використання омонімів. Пароніми в журналістських текстах як вияв незнання справжнього значення слова. Використання в мові ЗМІ ідеографічних синонімів. Слова-дублети й абсолютні синоніми. Ампліфікація та градація як образно-виражальні засоби. Використання в журналістських текстах стилістичних синонімів. Місце перифраз у журналістському тексті. Застосування в мові ЗМІ лексичних і контекстуальних синонімів. Словникові та контекстуальні антоніми в мові ЗМІ.

Тема 7. Стилістичне використання фразеологізмів у практиці ЗМІ.

Стилістичне розшарування фразеологізмів. Експресивно-емоційна роль фразеологізмів у ЗМІ. Межі використання в мові ЗМІ фразеологізмів. Стилістично виправдана трансформація фразеологізмів і їх невмотивована переробка (спотворення). Способи «перекладу» фразеологічних одиниць з однієї мови на іншу. Майстерність журналіста у використанні фразеологічних засобів.

Тема 8. Редакційна практика граматичних засобів стилістики.

Стилістичне використання засобів словотвору. Афіксація з лексичного та стилістичного погляду. Словоскладання й основоскладання в журналістських текстах. Виражальні та емоційно-експресивні властивості словотвору. Дотримання словотвірних норм у засобах масової інформації. Морфологічні

засоби стилістики. Типові помилки в мовностилістичному використанні категорії роду, числа, відмінка. Стилістичні функції власних і загальних назв, ступенів порівняння, стягнених і нестягнених форм прикметників. Стилістичне використання частин мови в продуктах масмедіа.

Тема 9. Граматичні засоби стилістики.

Стилістична морфологія. Нормативні і варіативні форми роду, числа, відмінка, ступенювання. Стилістичні аспекти дієслівних категорій: дієслівне керування, пасивні та активні дієслівні та дієприкметникові форми, безособові форми, їхнє місце в усній та писемній культурі спілкування. Стилістичні можливості повнозначних і службових частин мови. Дискурсивні слова (частки, сполучники, модальні слова) як етноспецифічні ідентифікатори у культурі спілкування.

Тема 10. Стилістичний синтаксис. Прості і складні речення в мові ЗМІ.

Стилістичні можливості синтаксису. Синтаксична синонімія та паралельні конструкції. Просте і складне речення в стилістичному аспекті. Порядок членів речення, його змістове, синтаксичне й стилістичне значення. Місце кожного члена речення за прямого порядку слів. Стилістична мета й виправданість інверсії. Мовностилістичні та логічні помилки в поєднанні однорідних членів. Функції вставних слів у публіцистичних текстах. Стилістична характеристика способів відтворення чужого висловлювання. Використання прямої мови в різних жанрах ЗМІ. Стилістичні особливості прямої та непрямої мови в журналістських текстах.

Стилістичні можливості простих і складних речень. Порядок слів, координація підмета і присудка. Активні, пасивні й безособові конструкції. Члени речення як інструменти текстової персвазії. Складні речення в публіцистиці.

Тема 11. Стилістичні аспекти однорідності та відокремлення. Мовновиразові засоби стилістики та їх використання в роботі журналіста.

Однорідні члени речення як згортання структури тексту. Класифікаційний характер однорідності. Повні та неповні однорідні ряди. Родові та видові поняття в контексті однорідності. Правила вживання службових слів з однорідними членами речення.

Семантико-стилістичні можливості узагальнювальних слів. Стилістичні фігури однорідності. Відокремлення та його стилістичні можливості. Факультативне й нормативне відокремлення в тестах художніх та нехудожніх жанрів публіцистики. Роль прикладки у досягненні лаконічності. Функції прикладки у публіцистичному стилі.

Формування стилістичних засобів словесної виразності. Поняття тропів.

Епітет. Граматичне вираження епітетів. Кольористичні епітети в художньому тексті. Порівняння, його види та способи вираження. Використання порівнянь у текстах різних стилів. Метафора в художніх і нехудожніх текстах.

Синтаксична характеристика та стилістичні можливості фігур. Період як особлива синтаксична конструкція. Використання тропів і фігур як засобу посилення емоційно-експресивних можливостей викладу медійного продукту.

Тема 12. Стилістичні можливості синтаксичних внесень.

Стилістичні аспекти звертання. Власне звертання й риторичне звертання. Семантична й стилістична характеристика звертань. Вставні та вставлені конструкції в різних стилях мови. Вставні слова, словосполучення і речення як засіб етикетної модуляції мовлення.

Тема 13. Текст як категорія стилістики.

Поняття про дискурс. Види дискурсів. Медіатекст: структура, особливості, різновиди. Способи текстових трансформацій. Поєднання графічних, звукових та відеоресурсів. Візуальні тексти в ЗМІ. Орнаментальні тексти як спосіб авторської інтерпретації дійсності.

Тема 14. Усне мовлення журналіста. Особливості мови наживо.

Культура усного мовлення: основні ознаки, різновиди. Орфоепічні та акцентуаційні норми. Роль наголосу у звуковій організації тексту. Синтаксис мови наживо: інверсія, координація підмета і присудка, логічна побудова однорідності. Стилістична синонімія синтаксичних конструкцій. Стилістичні фігури в усному мовленні: еліпс, замовчування, повтор, риторичне запитання, парцеляція, градація. Мовностилістичні помилки в синхронному мовленні.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год.
1	2	3
Тема 1. Роль мови в житті людей і соціальна значущість мовної культури журналіста, фахівця у сфері реклами та PR-діяльності.		
Знати предмет, мету дисципліни, значення мовної культури рекламіста **Вміти** аналізувати мовні явища з функціональної точки зору, виділяти і визначати стилістичні якості мовних одиниць усіх рівнів	***Лекція 1*** ***План*** 1. Мова як суспільне явище. 2. Загальнонародна мова та літературна мова.Усна й писемна форми існування мови та особливості їх використання в засобах масової інформації. 3. Норми сучасної української літературної мови. Роль ЗМІ в поширенні норм української літературної мови. 4. Мова і стиль. Функціонування мови як основи стилістики. 5. Культура мови та її рівні. Культура мови і пуризм. Комунікативні якості мовлення журналістів. **Рекомендовані джерела:** Основні: 1–6. Додаткові: 1–8. Інтернет-ресурси: 1–10.	2
	Самостійна робота 1. Усна й писемна форми існування мови та особливості їх використання в засобах масової інформації. 2. Комунікативні якості мовлення журналістів.	6
	Практичне заняття № 1 1. Розгляд теоретичних питань. 2. Обговорення ситуацій, розв'язання практичних завдань; розв'язання мовленнєвих ситуацій. 3. Презентація індивідуального завдання. 4. Розв'язування тестових завдань для самоперевірки.	2
Тема 2. Стилістика як лінгвістична наука і навчальна дисципліна. Місце практичної стилістики в системі ЗМІ.		
Знати основні розділи стилістики, стиль як основне поняття лінгвостилістики **Вміти** визначати мовленнєву системність стилів української мови, що утворюється в	***Лекція 2*** ***План*** 1. Предмет, зміст і завдання стилістики як навчальної дисципліни. 2. Основні розділи стилістики. Питання щодо особливого стилістичного рівня української мови. 3. Значення стилістики як науки. Становлення стилістики української мови як окремої мовознавчої дисципліни. 4. Методологія і методи стилістичних досліджень. Місце практичної стилістики в системі мовознавчих дисциплін. 5. Стилістичний аспект дослідження української мови на сучасному етапі. Стиль як основне поняття лінгвостилістики. **Рекомендовані джерела:** Основні: 1–6. Додаткові: 1–8. Інтернет-ресурси: 1–10.	2

процесі мовленнєвої діяльності з мовного матеріалу під дією позамовних чинників	***Самостійна робота*** 1. Питання щодо особливого стилістичного рівня української мови. Значення стилістики як науки. 2. Стилістичний аспект дослідження української мови на сучасному етапі.	6
	Практичне заняття № 2 1. Розгляд теоретичних питань. 2. Обговорення ситуацій, розв'язання практичних завдань; розв'язання мовленнєвих ситуацій. 3. Презентація індивідуального завдання. 4. Розв'язування тестових завдань для самоперевірки.	2
Тема 3. Основні поняття й категорії стилістики. Поняття функціонально-стильової єдності в журналістських текстах.		
Знати основні поняття і категорії стилістики (понятійний апарат, лінгвостилістичну термінологію: стиль, стиль мови і стиль мовлення, конотація, стилістичне значення, стилістичні засоби, стилістема, експресивність, стилістичні норми тощо) **Вміти** розкривати закономірності функціонування української мови в різних сферах суспільного життя та ситуаціях спілкування	***Лекція 3*** ***План*** 1. Основні поняття стилістики: стилістична структура мови, стилістичне значення, стилістична парадигма, стилістичне забарвлення, стильова риса, стилістема, стилістичні прийоми, стилістична помилка. 2. Стилістична норма та її функціонально-стильові різновиди. 3. Стиль, функціональний стиль. Функціонально-стильова сфера. 4. Розмовна функціонально-стильова сфера. Письмова функціонально-стильова сфера. 5. Поняття функціонально-стильової єдності в журналістських текстах. **Рекомендовані джерела:** Основні: 1–6. Додаткові: 1–8. Інтернет-ресурси: 1–10.	2
	Самостійна робота 1. Основні поняття стилістики. Функціонально-стильова сфера. 2. Стиль як функціональний різновид літературної мови.	6
	Практичне заняття № 3 1. Розгляд теоретичних питань. 2. Обговорення ситуацій, розв'язання практичних завдань; розв'язання мовленнєвих ситуацій. 3. Презентація індивідуального завдання. 4. Розв'язування тестових завдань для самоперевірки.	2
Тема 4. Стильова диференціація сучасної української літературноїмови. Інформативно-впливова та соціально-оцінна функція публіцистичного стилю.		
Знати витоки, формування і становлення функціональних стилів української літературної	***Лекція 4*** ***План*** 1. Стиль як функціональний різновид літературної мови. Поняття функціонального стилю. 2. Класифікація функціональних стилів в історії української мови. Критерії вирізнення функціональних стилів сучасної української мови.	2

мови, основні етапи їх розвитку **Вміти** визначати жанрово-стильові та мовні ознаки текстів	3. Загальна характеристика функціональних стилів сучасної української літературної мови. Проблема функціонального статусу епістолярного, конфесійного, ораторського, інформаційного стилів. 4. Публіцистичний стиль, його різновиди. Інформативно-впливова та соціально-оцінна функція публіцистичного стилю. Місце публіцистичного стилю в системі функціональних стилів літературної мови. Роль публіцистичного стилюу формуванні стилістичних і мовних норм. Питання унормування мови публіцистичного стилю. 5. Взаємодія функціональних стилів у сучаснійукраїнській мові та специфіка їх використання у сучасних ЗМІ. **Рекомендовані джерела:** Основні: 1–6. Додаткові: 1–8. Інтернет-ресурси: 1–10.	
	Самостійна робота 1. Загальна характеристика функціональних стилів сучасної української літературної мови. 2. Місце публіцистичного стилю в системі функціональних стилів літературної мови.	8
	Практичні заняття № 4-6 1. Розгляд теоретичних питань. 2. Обговорення ситуацій, розв'язання практичних завдань; розв'язання мовленнєвих ситуацій. 3. Презентація індивідуального завдання. 4. Розв'язування тестових завдань для самоперевірки.	6
ТЕМА 5. Стилістична диференціація словникового складу української мови в журналістських текстах.		
Знати стилістичні ресурси мови (стилістичний інвентар мови) та закономірності функціонування мовних одиниць усіх рівнів у межах кожного зі стилів **Вміти** аналізувати мовні явища з функціональної точки зору, виділяти і визначати стилістичні якості мовних одиниць усіх рівнів у	***Лекція 5-6*** ***План*** 1. Загальна характеристика словникового складу української мови. Стилістичне розшарування лексики. 2. Використання в пресі лексики загальновживаної та стилістично забарвленої. Умови використання в мові ЗМІ суспільно-політичної, виробничо-професійної, науково-термінологічної, офіційно-ділової, розмовної, просторічної лексики. 3. Лексична сполучуваність та її порушення в журналістському тексті. Емоційно-експресивні різновиди мовлення. Слова урочисті, піднесено-схвильовані, іронічні, зневажливі, презирливі та їх використання в журналістських текстах. Засоби словотвору, що надають лексичним одиницям експресивного забарвлення. 4. Робота журналіста зі словниками як засобом досягнення точності слововживання. Енциклопедичні та лінгвістичні словники, тлумачні словники, двомовні словники, словник іншомовних слів, орфографічний та орфоепічний словники та їх використання в редакційній практиці. Стилістичні позначки в словниках як засіб орієнтування в доборі слова.	4

текстах різних стилів на тлі міжстильових, стилістично нейтральних мовних засобів	**Рекомендовані джерела:** Основні: 1–6. Додаткові: 1–8. Інтернет-ресурси: 1–10.	
	Самостійна робота 1. Стилістичне розшарування лексики.	8
	Практичні заняття № 7-8 1. Розгляд теоретичних питань. 2. Обговорення ситуацій, розв'язання практичних завдань; розв'язання мовленнєвих ситуацій. 3. Презентація індивідуального завдання. 4. Розв'язування тестових завдань для самоперевірки.	4
ТЕМА 6. Стилістичне використання багатозначних слів, омонімів, паронімів, синонімів, антонімів у практиці журналіста.		
Знати основні стилістичні прийоми та способи використання мовних засобів відповідно до комунікативної ситуації **Вміти** використовувати загальномовну лексику, терміни, професіоналізми, іншомовні запозичення та інші групи слів у текстах різних стилів	***Лекція 7-8*** ***План*** 1. Стилістичне використання багатозначних слів, омонімів, паронімів, синонімів, антонімів. 2. Види переносного вживання слова (мовна метафора, метонімія, синекдоха) та їх застосування в журналістських творах. Виникнення експресії у зв'язку з переносним уживанням слова. 3. Використання полісемії в сатиричних жанрах. Стилістична мета використання омонімів; каламбур. Небезпека омофонії в мовленні на радіо й телебаченні. Можлива двозначність за непродуманого використання омонімів. 4. Пароніми в журналістських текстах як вияв незнання справжнього значення слова. 5. Використання в мові ЗМІ ідеографічних синонімів. Слова-дублети й абсолютні синоніми. Ампліфікація та градація як образно-виражальні засоби. Використання в журналістських текстах стилістичних синонімів. 6. Місце перифраз у журналістському тексті. Застосування в мові ЗМІ лексичних і контекстуальних синонімів. 7. Словникові таконтекстуальні антоніми в мові ЗМІ. Функції антонімів у журналістському тексті. Образно-виражальні засоби, побудовані на антонімії. 8. Іронія, антитеза,оксиморон у журналістських текстах. **Рекомендовані джерела:** Основні: 1–6. Додаткові: 1–8. Інтернет-ресурси: 1–10.	4
	Самостійна робота 1. Умови використання в мові ЗМІ суспільно-політичної, виробничо-професійної, науково-термінологічної, офіційно-ділової, розмовної, просторічної лексики. 2. Образно-виражальні засоби, побудовані на антонімії. Іронія, антитеза, оксиморон у журналістських текстах	8

	Практичні заняття № 9-10 1. Розгляд теоретичних питань. 2. Обговорення ситуацій, розв'язання практичних завдань; розв'язання мовленнєвих ситуацій. 3. Презентація індивідуального завдання. 4. Розв'язування тестових завдань для самоперевірки.	4
Тема 7. Стилістичне використання фразеологізмів у практиці ЗМІ.		
Знати межі використання фразеологізмів в мові ЗМІ **Вміти** свідомо добирати найдоцільніші фонетичні, лексичні, фразеологічні та граматичні засоби в усному та писемному мовленні відповідно до задуму, стилю й експресивно-емоційної спрямованості висловлювання	***Лекція 9*** ***План*** 1. Стилістичне розшарування фразеологізмів. Експресивно-емоційна роль фразеологізмів у ЗМІ. 2. Межі використання в мові ЗМІ фразеологізмів. Стилістично виправдана трансформація фразеологізмів і їх невмотивована переробка (спотворення). 3. Способи «перекладу» фразеологічних одиниць з однієї мови на іншу. 4. Майстерність журналіста у використанні фразеологічних засобів. **Рекомендовані джерела:** Основні: 1–6. Додаткові: 1–8. Інтернет-ресурси: 1–10.	2
	Самостійна робота 1. Стилістично виправдана трансформація фразеологізмів і їх невмотивована переробка (спотворення). Способи «перекладу» фразеологічних одиниць з однієї мови на іншу.	8
	Практичне заняття № 11 1. Розгляд теоретичних питань. 2. Обговорення ситуацій, розв'язання практичних завдань; розв'язання мовленнєвих ситуацій. 3. Презентація індивідуального завдання. 4. Розв'язування тестових завдань для самоперевірки.	2
Тема 8. Редакційна практика граматичних засобів стилістики.		
Знати основні норми сучасної української літературної мови та принципи їх реалізації у тексті **Вміти** диференціювати стилістичні помилки і виправляти їх, редагувати тексти;	***Лекція 10*** ***План*** 1. Стилістичне використання засобів словотвору. Афіксація з лексичного та стилістичного погляду. 2. Словоскладання й основоскладання в журналістських текстах. Виражальні та емоційно-експресивні властивості словотвору. 3. Дотримання словотвірних норм у засобах масової інформації. 4. Морфологічні засоби стилістики. Типові помилки в мовностилістичному використанні категорії роду, числа, відмінка. **Рекомендовані джерела:** Основні: 1–6. Додаткові: 1–8. Інтернет-ресурси: 1–10.	2

	Самостійна робота 1. Енциклопедичні та лінгвістичні словники, тлумачні словники, двомовні словники, словник іншомовних слів, орфографічний та орфоепічний словники та їх використання в редакційній практиці. 2. Види переносного вживання слова (мовна метафора, метонімія, синекдоха) та їх використання в редакційній практиці	8
	Практичне заняття № 12 1. Розгляд теоретичних питань. 2. Обговорення ситуацій, розв'язання практичних завдань; розв'язання мовленнєвих ситуацій. 3. Презентація індивідуального завдання. 4. Розв'язування тестових завдань для самоперевірки.	2
Тема 9. **Граматичні засоби стилістики.**		
Знати основні стилістичні прийоми та способи використання мовних засобів відповідно до комунікативної ситуації **Вміти** грамотно, стилістично мотивовано моделювати тексти у межах заданого стилю та жанру	***Лекція 11-12*** ***План*** 1. Стилістична морфологія. Нормативні і варіативні форми роду, числа, відмінка, ступенювання. 2. Стилістичні функції власних і загальних назв, ступенів порівняння, стягнених і нестягнених форм прикметників. 3. Стилістичні аспекти дієслівних категорій: дієслівне керування, пасивні та активні дієслівні та дієприкметникові форми, безособові форми, їхнє місце в усній та писемній культурі спілкування. 4. Стилістичні можливості повнозначних і службових частин мови. Дискурсивні слова (частки, сполучники, модальні слова) як етноспецифічні ідентифікатори у культурі спілкування. 5. Стилістичне використання частин мови в продуктах масмедіа. **Рекомендовані джерела:** Основні: 1–6. Додаткові: 1–8. Інтернет-ресурси: 1–10.	4
	Самостійна робота 1. Стилістичне використання частин мови в масмедійних продуктах.	8
	Практичні заняття № 13-15 1. Розгляд теоретичних питань. 2. Обговорення ситуацій, розв'язання практичних завдань; розв'язання мовленнєвих ситуацій. 3. Презентація індивідуального завдання. 4. Розв'язування тестових завдань для самоперевірки.	6
Тема 10. Стилістичний синтаксис. Прості і складні речення в мові ЗМІ.		
Знати основні норми сучасної української літературної мови	***Лекція 13*** ***План*** 1. Стилістичні можливості простих і складних речень. 2. Порядок слів, координація підмета і присудка. 3. Активні, пасивні й безособові конструкції. 4. Члени речення як інструменти текстової персвазії.	2

та принципи їх реалізації у тексті **Вміти** виконувати стилістичний аналіз тексту різностильової приналежності	5. Складні речення в публіцистиці. Синтаксична синонімія. **Рекомендовані джерела:** Основні: 1–6. Додаткові: 1–8. Інтернет-ресурси: 1–10.	
	Самостійна робота 1. Стилістичні можливості синтаксису. Просте і складне речення в стилістичному аспекті.	8
	Практичне заняття № 16 1. Розгляд теоретичних питань. 2. Обговорення ситуацій, розв'язання практичних завдань; розв'язання мовленнєвих ситуацій. 3. Презентація індивідуального завдання. 4. Розв'язування тестових завдань для самоперевірки.	2
Тема 11. Стилістичні аспекти однорідності та відокремлення. Мовновиразові засоби стилістики та їх використання в роботі журналіста.		
Знати стилістичні фігури однорідності та відокремлення **Вміти** помічати й оцінювати стилістичні ефекти в тексті та виявляти стилістичні засоби, за допомогою яких вони досягаються	***Лекція 14*** ***План*** 1. Однорідні члени речення як згортання структури тексту. 2. Класифікаційний характер однорідності. Повні та неповні однорідні ряди. Родові та видові поняття в контексті однорідності. 3. Правила вживання службових слів з однорідними членами речення. 4. Семантико-стилістичні можливості узагальнювальних слів. Стилістичні фігури однорідності. 5. Відокремлення та його стилістичні можливості. Факультативне й нормативне відокремлення в тестах художніх та нехудожніх жанрів публіцистики. 6. Роль прикладки у досягненні лаконічності. Функції прикладки у публіцистичному стилі. **Рекомендовані джерела:** Основні: 1–6. Додаткові: 1–8. Інтернет-ресурси: 1–10.	2
	Самостійна робота 1. Мовностилістичні та логічні помилки в поєднанні однорідних членів. 2. Функції вставних слів у публіцистичних текстах.	6
	Практичне заняття № 17 1. Розгляд теоретичних питань. 2. Обговорення ситуацій, розв'язання практичних завдань; розв'язання мовленнєвих ситуацій. 3. Презентація індивідуального завдання. 4. Розв'язування тестових завдань для самоперевірки.	2

Тема 12. Стилістичні можливості синтаксичних внесень.		
Знати стилістичні можливості синтаксичних внесень **Вміти** достатньо й доречно застосовувати стилістичні можливості синтаксичних одиниць та підвищувати культуру мовлення	***Лекція 15*** ***План*** 1. Стилістичні аспекти звертання. Власне звертання й риторичне звертання. Семантична й стилістична характеристика звертань. 2. Вставні та вставлені конструкції в різних стилях мови. 3. Вставні слова, словосполучення і речення як засіб етикетної модуляції мовлення. **Рекомендовані джерела:** Основні: 1–6. Додаткові: 1–8. Інтернет-ресурси: 1–10.	2
	Самостійна робота 1. Стилістична характеристика способів відтворення чужого висловлювання.	8
	Практичне заняття № 18 1. Розгляд теоретичних питань. 2. Обговорення ситуацій, розв'язання практичних завдань; розв'язання мовленнєвих ситуацій. 3. Презентація індивідуального завдання. 4. Розв'язування тестових завдань для самоперевірки.	2
Тема 13. Текст як категорія стилістики.		
Знати стильові та жанрові особливості текстів **Вміти** визначати жанрово-стильові та мовні ознаки текстів	***Лекція 16*** ***План*** 1. Поняття про дискурс. Види дискурсів. 2. Медіатекст: структура, особливості, різновиди. Способи текстових трансформацій. 3. Поєднання графічних, звукових та відеоресурсів. 4. Візуальні тексти в ЗМІ. 5. Орнаментальні тексти як спосіб авторської інтерпретації дійсності. **Рекомендовані джерела:** Основні: 1–6. Додаткові: 1–8. Інтернет-ресурси: 1–10.	2
	Самостійна робота 1. Стилістичне використання засобів словотвору. Дотримання словотвірних норм у засобах масової інформації. 2. Стилістичний аналіз тексту.	8
	Практичне заняття № 19 1. Розгляд теоретичних питань. 2. Обговорення ситуацій, розв'язання практичних завдань; розв'язання мовленнєвих ситуацій. 3. Презентація індивідуального завдання. 4. Розв'язування тестових завдань для самоперевірки.	2

Тема 14. Усне мовлення журналіста. Особливості мови наживо.		
Знати основні стилістичні прийоми та способи використання мовних засобів відповідно до комунікативної ситуації **Вміти** досконало володіти стилістичними прийомами та способами використання мовних ресурсів залежно від комунікативної ситуації	***Лекція 17*** ***План*** 1. Культура усного мовлення: основні ознаки, різновиди. 2. Орфоепічні та акцентуаційні норми. Роль наголосу у звуковій організації тексту. 3. Синтаксис мови наживо: інверсія, координація підмета і присудка, логічна побудова однорідності. 4. Стилістична синонімія синтаксичних конструкцій. 5. Стилістичні фігури в усному мовленні: еліпс, замовчування, повтор, риторичне запитання, парцеляція, градація. 6. Мовностилістичні помилки в синхронному мовленні. **Рекомендовані джерела:** Основні: 1–6. Додаткові: 1–8. Інтернет-ресурси: 1–10.	2
	Самостійна робота 1. Стилістичні засоби словесної виразності. Поняття тропів: епітет, порівняння, метафора в художніх і нехудожніх текстах. 2. Синтаксична характеристика та стилістичні можливості фігур. Період.	8
	Практичні заняття № 20-21 1. Розгляд теоретичних питань. 2. Обговорення ситуацій, розв’язання практичних завдань; розв’язання мовленнєвих ситуацій. 3. Презентація індивідуального завдання. 4. Розв’язування тестових завдань для самоперевірки.	4
Підсумковий контроль – екзамен		
Загалом		**180/6**

4. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови: [навч. посіб. для студентів філол. спец. вищих навч. заклад.]. Львів, 2003. 432 с.

2. Волкотруб Г. Й. Практична стилістика української мови: навчальний посібник. Тернопіль, 2011. 256 с.

3. Дудик П. С. Стилістика української мови: [навч. посіб. для студентів вищих навч. заклад.]. Київ, 2005. 368 с.

4. Основні лінгвостилістичні поняття і категорії: (словник-довідник філолога) / укладач І. І. Коломієць. Умань, 2017. 272 с.

5. Стилістика української мови: навчально-методичний посібник / упоряд.: А. С. Попович, Л. М. Марчук. Кам'янець-Подільський, 2017. 172 с.

6. Тимкова В. А. Українська мова в науці. Навчальний посібник для здобувачів освітньо-наукового рівня «доктор філософії». Вінниця. 2018. 212 с. (гриф Вченої ради ВНАУ, протокол № 3 від 25. 10. 2018).

Додаткові:

1. Бабич Н.Д. Практична стилістика . Збірник вправ. Львів, 1977. 234 с.

2. Бадер В.І. Стилістика української мови: [навч. посіб.]. Луганськ, 2006. 204 с.

3. Ворнонин С.В. Основы фоносемантики. Ленинград, 1982. 312 с.

4. Єрмоленко С.Я. Лінгвостилістика: основні поняття, напрями й методи дослідження. *Мовознавство.* 2005. № 3 – 4. С. 112–125.

5. Демська-Кульчицька О. Основи національного корпусу української мови. Київ, 2005.

6. Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української мови. Київ, 1987.

7. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилістика української мови. Київ: Вища школа, 2005. 462 с.

8. Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації. Київ, 2010.

Інформаційні ресурси

1. Українська мова. Енциклопедія / Редкол. : В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. Київ : Укр. енциклопедія, 2000. URL: http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm

2. Мовознавство» науково-теоретичний журнал інституту мовознавства ім. О.О. Потебні – Режим доступу: http://www.movoznavstvo.org.ua/

3. http://kultura-movy.wikidot.com/

4. http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/

5. http://nepravylno-pravylno.wikidot.com/

6. http://ponomariv-kultura-slova.wikidot.com/

7. http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/

8. http://ros-ukr-idioms.wikidot.com/

9. http://sum.in.ua/

10. http://yak-my-hovorymo.wikidot.com/